

<https://doi.org/10.62837/2025.5.379>

QULIYEVA ŞƏRQIYƏ MAHMUD QIZI
squliyeva1@amu.edu.az
MƏMMƏDOVA ŞƏHLA YUSIF QIZI
smemmedova@amu.edu.az
HƏSƏNOVA REYHAN CƏLAL QIZI
rhasanova@amu.edu.az
Azərbaycan Tibb Universiteti

MÜASİR PEDAQOJİ YANAŞMALAR KONTEKSİNDƏ MÜƏLLİM - TƏLƏBƏ MÜNASİBƏTLƏRİNİN İNKİŞAF TENDENSİYALARININ TƏHLİLİ

Açar sözlər: müəllim, texnologiya, texnologiya, tələbə, anaşma, tendensiya

Key words: teacher, student, management new approaches, methods

Ключевая слова: учитель, студент, новый подход, метод

Müəllim - tələbə münasibəti təhsil prosesinin əsas komponentlərindən biridir. Bu münasibət yalnız bilik ötürülməsi ilə məhdudlaşmır, həm də tələbənin şəxsiyyət kimi formalaşmasına və sosiallaşma prosesinə birbaşa təsir göstərir. Texnologiyanın inkişaf və informasiyaya çıxış imkanlarının artması ilə müəllim – tələbə idarəçiliyinə yeni yanaşmalar yarandı. Oyunlaşdırma öyrənməyi daha zövqlü edə bilər və tələbələr təhsildə iştirak etməyə həvəsləndirilə bilər. Hər bir tələbənin güclü, zəif tərəfləri və öyrənmə üslubu əsasında təhsil təcrübəsinin fərdiləşdirilməsi təlimin istifadəsidir. Öyrənmə idarəetmə sistemləri kimi onlayn platformalar müəllimlərə tapşırıqları, qiymətləri və yenilikləri real vaxt rejimində tələbələrə bölüşdürməyə zəmin yaradır. Bu artan ünsiyyət və əməkdaşlıq müəllimlər və tələbələr arasında daha yaxşı münasibətləri inkişaf etdirməyə və daha dəstəkləyici öyrənmə mühiti yaratmağa kömək edə bilər. Texnologiya müəllim və tələbənin qarşılıqlı əlaqə və təhsilə yanaşmaq tərzini dəyişməkdə mühüm rol oynamışdır. Təhsilin, dilin inkişaf etdirilməsində oyunlaşdırma, fərdiləşdirilmiş öyrənmə və kommunikasiya texnologiyalarının istifadəsi öyrənmə təcrübəsini təkmilləşdirmək, tələbələrin inkişafını və motivasiyasını artırmaq və müəllimlərə auditoriyalarını daha effektiv idarə etməyə kömək etmək potensialına malikdir. Nəticə olaraq, sağlam müəllim - tələbə münasibətlərinin tədrisin effektivliyini artırdığı, tələblərin motivasiyasına və şəxsiyyət kimi inkişafına müsbət təsir etdiyi göstərilir.

Müəllim tələbə münasibəti təhsil prosesinin əsas komponentlərindən biridir. Bu münasibət yalnız bilik ötürülməsi ilə məhdudlaşmır, həm də tələbənin şəxsiyyət kimi formalaşmasına, dəyərlərini inkişafına və sosiallaşma prosesinə birbaşa təsir göstərir. Müasir dövrdə təhsildə demokratikləşmə, şəxsiyyətyönlü və interaktiv

yanaşmaların tətbiqi nəticəsində müəllim - tələbə münasibətləri də dəyişmiş, daha humanist və kooperativ bir xarakter almışdır. Yeni yanaşmalar ənənəvi auditoriya idarəetməsi və nizam-intizam anlayışını şübhə altına alır. Müəllimlərin tələbələrə hörməti, özünə intizamı və ehtimadı əsaslanan əməkdaşlığı bu yanaşmanın əsasını təşkil edir. Ümumiyyətlə, dil dərslərində bu yanaşmalar əsas rol oynayır. Bəzi müəllimlər üçün auditoriya idarəçiliyi kiçik bir iş ilə öyrənilə bilən uşaq oyunu kimidir. Müəllimlər və tələbələr arasında əsas ünsiyyət dili auditoriya mühitində iştirakçı demokratik icma təşkil edir. Tələbələrə hüquq və vəzifələrə əsaslanan ümumi dilin öyrədilməsi münaqişələrin daha müsbət həllinə kömək edəcək. Ənənəvi yanaşma anlayışı öz əhəmiyyətini itirmişdir. Bu gün tələbənin özünü intizamlı davranış nümayiş etdirəcəyi öyrənmə mühiti yaratmaq meyli əhəmiyyət qazanmışdır (1 səh. 18-10). Yanaşmaların effektivliyi mühit və şəraitdən asılı olaraq dəyişə bilər. Auditoriyada idarəçiliyə yanaşmalar araşdırıldıqda mövcud tendensiyaların şahidi oluruq. Yəni yanaşmalar çətinləndirən asana doğru dəyişir. Müəllim və tələbələrin qarşısında duran maneələri aradan qaldırmağa, vaxtı səmərəli idarə etməyə, tələbələrin özlərini başa düşmələrinə, özlərini qiymətləndirmələrinə və özlərini idarə etmələrinə imkan verən bir vasitədir. Bütün bu fəaliyyətlərin həyata keçirilməsində əsas məsuliyyət müəllimin üzərinə düşür. Dil dərslərində müəllim tələbələrdə dərslə motivasiya yaratmalı, onlara bu dili sevdirməyi bacarmalıdır. Müəllim qrupun xüsusiyyətlərini nəzərə almaqla və idarəetmə bacarıqlarını nümayiş etdirməklə auditoriyaya rəhbərlik edir. Bu idarəetmə fəaliyyətində əsas məsələlərdən biri müəllimin idarəetməni başa düşməsidir. İdarəetmə anlayışına idarəetmə funksiyalarının yerinə yetirilməsi və müəllimin adətən qrup üzvlərinə qarşı davranışı daxildir. Bir çox müasir müəllimlər tələbələr arasında hiperaktivlik kimi ümumi bir xüsusiyyəti qeyd edirlər. Onun mənbələri ölkədə ekoloji, sosial və hətta siyasi vəziyyət kimi bir çox amillərdir. Hiperaktiv tələbə çox vaxt özünəməxsus xüsusiyyətlərini dərk etmir. Onlar özünü – diqqəti bir şeyə cəmləməyə bildirməmək, - tələbələrə başa düşməkdə çətinlik, - ümumi hərəkətlilik ilə göstərir. Bu xüsusiyyətləri nəzərə alaraq müasir müəllim tələbələrlə ünsiyyəti də elə qura bilər ki, onlar təhsilə daha çox maraq göstərsinlər, biliyə olan ehtiyacı dərk etsinlər və müasir tempə daha asan uyğunlaşa bilsinlər (2 səh. 43).

Müasir tələbələr öyrənmə üçün motivasiyanın olmaması kimi bir xüsusiyyətlə fərqlənirlər. Müəllim - tələbə münasibətləri təkcə akademik deyil, emosional inkişaf baxımından da qiymətləndirilir. Müəllim - tələbə münasibətlərində aşağıdakı yanaşmalara fikir verilir: 1) konstruktivizm – tələbənin öz fikirlərinin formalaşması üçün şərait yaradılır. Müəllim bələdçi rolunu oynayır. 2) Orfberensial yanaşma - fərdi xüsusiyyətlərə və ehtiyaclara uyğun tədris hesab olunur. Rəqəmsal texnologiyaların rolu onlayn platformalar müəllim – tələbə münasibətlərini interaktiv və fasiləsiz edir. Müəllim – tələbə münasibətləri təkcə akademik deyil, emosional inkişaf baxımından da qiymətləndirilir. (3 səh. 70-71). Tələbələrin fikirlərinə və

təşəbbüslərinə daha çox dəyər verilir. İkitərəfli geribildirim sistemi də tələbələrdə inkişaf tendensiyasına kömək edir. Rəqəmsal pedaqogikanın genişləndirilməsi tələbə - müəllim münasibətlərini artırır. Kommunikasiya müəllim və tələbə arasında sərbəst və açıq dialoq varsa, bu müsbət əlaqənin göstəricisidir. Demokratik yanaşmada müəllim tələbənin fikirlərinə açıqdırsa, birgə qərarlar qəbul edilirsə münasibət daha sağlam olur. Avtoritar yanaşmada müəllim tələbələrə qarşı sərt və diktəedici davranırsa, bu münasibətlər daha zəif sayılır (səh. 6).

Empatiya və anlayış müəllimin tələbənin hiss və ehtiyaclarını başa düşməsinə gücləndirir. Ənənəvi pedaqoji modellərdə müəllim əsas bilik mənbəyi və nəzarətçi funksiyasını daşıyırdı. Tələbə isə passiv rolda çıxış edirdi. Halbuki müasir pedaqogikada müəllim və tələbə arasında tərəfdaşlıq, dialoq və birgə öyrənmə münasibətləri ön plana keçir. Müəllimlə münasibətlərin dərəcəni artırarsa və ya əksinə azaldırsa, bu münasibətin güclü olduğunu göstərə bilər.

Beləliklə, müəllim tələbə idarəçiliyi, yeni yanaşmalar texnologiyadan tələbələrin öyrənmə təcrübəsini təkmilləşdirmək və müəllimlərin işini daha səmərəli etmək üçün istifadə edilir.

**Guliyeva Sharqiya Mahmud
Mammadova Shahla Yusif
Hasanova Reyhan Jalal**

**ANALYSIS OF THE DEVELOPMENT TRENDS IN TEACHER-
STUDENT RELATIONSHIPS WITHIN THE CONTEXT OF MODERN
PEDAGOGICAL APPROACHES
SUMMARY**

The study analyzes the changing nature and development trends of teacher-student relationship within framework of modern pedagogical approaches. Unlike the additional authoritarian model contemporary education emphasizes mutual respect, empathy, collaboration, and individualized approaches. Unlike the traditional authoritarian model, contemporary education emphasizes mutual respect, empathy, collaboration, and individualized approaches. The research also examines the role interactive teaching methods and communication. Skills in shaping these relationships. The findings highlight that healthy teacher-student interactions enhance the effectiveness of education, positive influence student motivation, and contribute to personal development. One of the new approaches in education is the use gamification in education, gamification can make learning more enjoyable and

motivate to motivate students to participate in their studies, personalizing, the educational experience based on each student's strengths, weaknesses and learning style is the use of instruction. This approach can help students stay engaged and motivated in their studies and improve learning outcomes. Technology has also changed the way teachers communicate with students. This increased communication and collaboration can help foster better relationships between teachers and students. Technology has played an important role in changing the way teachers and students and create a more supportive learning environment.

**Кулиева Шаргия Махмуд
Мамедова Шахла Юсиф
Гасанова Рейхан Джалал**

**АНАЛИЗ ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ ВЗАИМОДЕЙСТВУЮЩЕЙ
МЕЖДУ УЧИТЕЛЕМ И СТУДЕНТОМ В КОНТЕКСТЕ
СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ
РЕЗЮМЕ**

Управление отношениями между учителем и студентом веками было важнейшим аспектом образования. С развитием технологий расширением доступа к информации появились новые подходы к управлению учителями и студентами. Эти новые подходы направлены на улучшение учебного опыта учащихся и повышение эффективности работы учителей. Такой подход может помочь учащимся оставаться заинтересованными, мотивированными к учебе и улучшить результаты обучения. В данном исследовании анализируются изменения в характере отношений между учителем и студентом в контексте современных педагогических подходов. В отличие от традиционной авторитарной модели, в современном образовательном процессе акцент делается на взаимное уважение, эмпатию, сотрудничество и индивидуальный подход. Также рассматривается роль интерактивных навыков в формировании этих отношений. В заключение подчеркивается, что здоровые отношения между учителем и студентом способствуют повышению эффективности обучения, мотивации учащихся и их личностному развитию. Такое расширенное общение и сотрудничество может помочь улучшить отношения между учителями и студентами и создать более благоприятную учебную среду. Отношения между преподавателем и студентами важны для успешного

обучения. Хорошее общение помогает создать и уважения это улучшает мотивацию и активность студентов.

Ə D Ə V İ Y Y A T

1. М.Əliyev. Müasir pedaqoji texnologiyalar və təlim metodları. Bakı “Təhsil” 2020;
2. S.Насиуев. Ali məktəbdə pedaqoji prosesin tərkibində innovativ yanaşmalar. Bakı “Nurlan” 2018;
3. Vygotski mind in Society. The development of Higher Psychological Processes, Cambridge MA, Harvard University Press, 1978.
4. С.Д. Смирнов. Педагогика высшей школы. Москва «Академия» 2019;

Rəyçi: prof. Z.Ş.Мəммədova